PRINȚESA POETĂ ȘI SPIOANĂ (LUCIA ALIOTH)

Al. CISTELECAN
”Petru Maior” University of Târgu-Mureș

Abstract: The article discusses the poetry of Lucia Alioth (born Caradja), underlining the specificity of her writing and the type of sensibility displayed in her poems.

Keywords: Lucia Alioth, psychologic poetry, lyrism, imperial feminity.

Dacă pînă și cel mai de treabă și mai galant dintre criticii români apucă să zică de o carte că ”neglijența este caracteristica acestei poezii încă nedefinite”, fie neglijența aceasta ”reală sau aparentă,”[1] nu cred să mai rămînă mult loc de vorbe bune. Din păcate, pentru că altminteri Lucia Alioth ar fi meritat măcar cîteva. Dacă nu de alta, măcar pentru prestația ”psihologică” din poezia ei,[2] fiindcă nici o altă româncă n-a făcut atîtea aroganțe în poezie și n-a profesat la modul ostentativ, ba încă și cu un orgoliu suveran, ”dragostea-vanitate”; și nici nu și-a exaltat complexele dominatoare, ”imperiale”, pînă la a-i face pe iubiți și admiratori sclavi numai buni (și buni numai) de biciut (și de alta nu). Probabil va fi avut și o viață aventuroasă, dar despre asta nu știu mai nimic (Wikipedia zice că s-a născut în 1894 și a murit în 1950[3]; și că s-a măritat cu diplomatul elvețian Carl Alfred Alioth). Va fi fost femeie interesantă, poate chiar cu fascinație fatală; cel puțin așa reiese din cele zise de Petru Comarnescu: ”Fiica savantului Karadja ar putea să-și scrie romanul unicei și ciudatei ei vieți de autentică aventurieră spirituală (și poate agentă politică)”;[4] iar Lucian Năstasă o găsește, în plus, ”de o inteligență și cultură deosebită”[5] (în poezie nu prea se vede nici una, nici alta). Dar și destul de periculoasă; ba pînă-ntr-atît de periculoasă încît Petru Comarnescu se sperie de ea pe cît e de fascinat, notînd în jurnal: ”o femeie care mă atrage întocmai ca un șarpe al cunoașterii și al pasiunii e Lucie Alioth-Karadja, care mi-arată mare prietenie. Dar e dubioasă ca idei politice și mă întreb dacă nu face parte din Intelligence Service.”[6] Mare mirare să nu fi făcut, de vreme ce mareșalul Antonescu o trimite, în 1944, în lagărul de la Tîrgu-Jiu pentru ”activitate dăunătoare intereselor și siguranței Statului”.[7] Ar fi fost lucru de tot picant ca Lucia să fi fost chiar spioană, deoarece nu prea avem poete-spioane și nici spioane-poete. În orice caz, șarm trebuie să fi avut, căci Comarnescu trece peste riscuri și avansează binișor în idilă (”Cu d-na Lucie Alioth-Karadja flirtul merge ca înainte”) cu toate că prințesa are ”ceva care mă oprește de a mă apropia de ea” (poate țîfneala princiară, tendința de a-l pune și pe el în genunchi) și o admiră ”mai mult intelectual” (nu-i de mirare, era cam cu zece ani mai mare

[1] Perpessicius, *Opere*, VI, *Mențiuni critice,* Editura Minerva, București, 1973, p. 260.
[2] A publicat un singur volum: *Noi care nu simțim,* de Lucia Alioth, născută Principesa Caradja, ”Tiparnița”, Institut de arte grafice, București, /f.a./ (probabil 1933).
[3] Nu știu dacă- i adevărat. Comarnescu zice că e ”fiica savantului Karadja” – și atunci nu poate fi decît fiica lui Constantin Karadja; dar acesta s-a născut în 1889, nu putea fi atît de precoce încît să devină tată la numai 5 ani!
[4] Petru Comarnescu, *Jurnal. 1931-1937,* Editura Institutul European, Iași, 1994, p. 88. (Numai că în loc de asta Lucica scrie ”poezii proaste și brutale”).
[5] Lucian Năstasă, *Intelectualii și promovarea socială în România. Sec. XIX-XX,* Editura Limes, Cluj, 2004. p. 82.
[6] Petru Comarnescu, *op. cit.*, pp. 87-88.
[7] *Monitorul oficial,* 2 mai 1944.

BDD-A21826 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:00:58 UTC)

decît el, dacă Wikipedia nu face confuzie).[8] Dar citesc împreună Rilke, se-ntîlnesc la concerte (era și Alioth, firește, de față), numai că poezia ei nu-i place și încearcă să-i dea sfaturi (”Reproșîndu-i că ea nu scrie cu metafore poetice, cu imagini, ci cu noțiuni logice, cu uscăciune cerebrală”); la care Lucica reacționează, firește, pe dos, tot din mîndrie suverană și orgoliu prea aprins: ”a pus, pentru a polemiza cu mine, următorul titlu noului său volum de poezii – *Noi care nu simțim*”. Comarnescu e, desigur, ușor dezamăgit: ”Ce i-am spus eu și ce a înțeles ea…”.[9] Lucica a înțeles însă ce i-a dictat temperamentul și ethosul de stăpînă (dar Comarnescu n-a înțeles că rolul lui era de servant).

O fi fost, n-o fi fost spioană (să zicem c-a fost), poezii își publică destul de frecvent în *Convorbiri literare* (prin 1908-1916, apoi 1923-24, 1933), semnîndu-le ba Lucia Codru, ba Lucia Codru Haiducu (pseudonime transparente, psihanalizabile chiar). Prea mare grijă n-avea însă de ele, supărîndu-l pe Perpessicius cu nonșalanța ei de principesă căreia nu-i pasă de mulțimea de ”impurități formale și chiar tematice”.[10] Ce-i drept, tematic vorbind, bagă de toate (dar în mare de dragoste scrie), iar la ritmică se împiedică frecvent și elegant (frecvent în mod sigur). Firește că și Perpessicius s-a impresionat de ”o așa violentă afirmare de mîndrie pasională”, dar și de ”o așa puternică atitudine socială” (are, e combativă impetuos, patrioată de foc), care ”stau laolaltă” cu ”o imensă sinceritate” (ce se confundă – sau se poate confunda – ”cu naivitatea”) și cu ”o puritate care s-a filtrat cu grijă” (nu știu bine la ce puritate s-ar putea referi Perpessicius; aș zice că ăsta-i mai degrabă un bonus).[11] În fine, cum Perpessicius chiar era om bun, lasă deschisă șansa ”unei iminente poete”.[12] Însă numai atît a fost să fie.

Lucia e semeață absolut și țîfnoasă eminent (e singura care-și permite așa cote de aroganță). Se uită la bărbați ca la o turmă, ca la niște satiri grotești și impotenți ce asaltează o Diană, o suverană inaccesibilă a farmecelor. Pune atîta dispreț în privirea pe care le-o aruncă încît îi strivește grămadă și le-ar mai și aplica o pedeapsă degradantă (dar meritată), ca unor animale repugnante. Nimeni în poezia noastră n-a mai îndrăznit să se aburce pe un așa tron inacostabil de feminitate imperială, pe așa scară de superbie zeiască. Am avut destule mîncătoare de bărbați (de la Alice Călugăru încoace) și chiar unele bampirițe, dar o așa strivitoare absolută și în masă n-am mai avut – și nici nu văz cum am mai putea avea. Lucica vorbește de-a dreptul din transcendența inaccesibilității și cu un dispreț și o greață atît de radicale că ți-e jenă să-i fi, ca bărbat, fie și simplu cititor. Iat-o pe suverana disprețului de bărbați ținînd un discurs de curată androfobie (dar nu fără temei, căci, pe cît se pare, cu toată nimicnicia lor, acestor pigmei le cam mergea gura și se împăunau cu grațiile ei): ”Vă lăudați de inima-mi furată?/ Deci dragostea-mi înalță, lasă urmă!/ Aș vrea în mîna-aceasta prea curată,/ Un bici să dau în voi ca și-ntr-o turmă!// Amanta voastră? Nu vă știu nici ochii./ Eu să fi fost vreodată stăpînită?/ Doar praful mi-l lingeați din tivul rochii!/ Jignită? Nu! Doar nici măcar rănită.// De ani de zile că vă stau alături/ Nu vi-am văzut nici gurile rînjite./ Iar vorbele: doar un gunoi ce-l mături,/ Să nu-ți stropească zile nemînjite.// Nu vă gîndiți să mă puteți atinge./ Prea multe străluciri răsfrînge viața-mi/ Ce din suflarea voastră nu se stinge./ Sunteți meniți să-ngenunchiați în fața-mi!” (*Se zice că…*). Rezon! Lucica e o Diană înfumurată magistral iar Vladimir Streinu (de-ar fi citit-o, însă probabil i-a scăpat) ar fi trebuit să mai adauge (măcar de dragul ei) încă o tipologie la cele trei pe care le-a identificat printre femeile române care s-au ocupat cu scrisul poetic (și au produs lirism salomeic, saphic și didonic). Doar așa, ca să rămînem pe criteriile lui terminologice, ar trebui adăugită și tipologia *dianică*, deși numeric (și valoric) slab prezentă. (Și ar mai fi de adăugat neapărat – căci avem destule

[8] Idem, p. 97.
[9] Idem, p. 88.
[10] Perpessicius, *op. cit.*, p. 259.
[11] Idem, pp. 259-260.
[12] Ibidem.

BDD-A21826 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:00:58 UTC)

Marii-Magdalene de-o vreme – și lirismul *magdalenic*). O fi el sfînt, numărul trei, dar nu-i totdeauna acoperitor. Lucica, în orice caz, nu stă în cele trei categorii și pretinde una aparte (deși n-a mai urmat-o mai nimeni; dar tocmai!).

Totuși, Lucica trăiește și ea printre oameni și se-ntîmplă ca unii să fie mai îndrăzneți (sau mai norocoși, vor fi crezînd ei) și să-i smulgă un sărut. Mai bine și-ar fi văzut însă de treabă, căci plătesc foarte scump – și numaidecît! - asemenea temerități: ”Mi-ai atins trupul meu curat./ Plătești în astă răzbunare/ Sărutul ce mi l-ai furat”. Iar răzbunările acestei Diane prompte sunt destul de teribile, de nu teribile de tot: ”Un cerc, o cruce și te-aștept/ Să-mi vii răpus și fermecat,/ Să-ți rup chiar inima din piept/ Și fără teamă de păcat.// Iar umilit și fără preget,/ Mă vei lăsa să te privesc,/ Să-mi curgă sîngele pe deget,/ Din sufletul care-l strivesc.// Și tu mă vei simți stăpîna/ Iubirei tale vrînd nevrînd,/ Încet mi se va strînge mîna/ Asupra dorului plăpînd.// Vor pune capăt nemiloase,/ Doar unghile-mi ca și-un cuțit/ Svîcnirei calde dureroase,/ Ce bate tot mai nesimțit.” (*Învrăjbire*). *Strivitul* e bucuria adevărată a Lucicăi (dar și spaima ei), a acestei frumoase (sper că era, poezia impune să fi fost frumoasă) ce trăiește printre bărbați - oripilată și scîrbită rezolut - ca printre gîndaci.

Om era însă și Lucie (alternanța asta nominală e, firește, un simplu alint) și în această calitate mai dovedește și ea slăbiciuni de inimă. Sau, de nu chiar de inimă, de suflet. Uneori concede din milă: ”A căzut noaptea. Casa-i liniștită/ În margine de codru-ntunecat./ M-a-nfricoșat că n-am stat neclintită/ Cînd la picioare mi-ai alunecat”. Dar nu pentru multă vreme, căci imediat își ia seama la propria semeție și-l exilează pe amărîtul care-a îndrăznit să-o înduioșat-o: ”Doar de subt negre gene m-ai pîndit,/ Cînd mă-ncălzeam alene și trudită. Dar niciodată nu m-aș fi gîndit,/ Nici c-aș iubi și nici c-aș fi iubită.// Vezi storul bate-n geam. În brazi adie/ Un vînt ușor ca printre stîlpi de naos./ Mi s-a părut o mică comedie:/ Perdeaua cade și rămîi în haos” (*Adagio*). Chiar dacă mai miluiește (dar nu cu multe) cîte-un muritor, Lucie e Diană decisivă. Și chiar de are slăbiciuni, n-o lasă mîndria să le dea curs; și-n nici un caz să le dea pe față: ”Destul e! Nu mai vreau s-aud de mîngîiere,/ De mîngîierea voastră fără milă!/ De-oi geme-n drumul meu de-a vieței silă,/ N-am umilința celui care cere!//…// Nu voi s-aud nici blîndele-ți cuvinte,/ Nici asprele-ți mustrări de-ndrăgostire!/ Căci n-am nevoie ca să dau de știre/ Ce-am fost și ce voi fi de-aci'nainte!” etc. (*Strigăt*). Cu toată această frigiditate zeiască eminentă, Lucie ar vrea și ea să guste – dar numai să guste! – din ceva bucurii mai omenești, cu condiția să nu-și șifoneze rangul și demnitatea: ”Aș vrea să mă săruți numai odată!/ Dar nu din dor adînc de-a fi prădată,/ Această însușire nu mi-e dată,/ De-a-nvinge și de-a fi tot eu predată” (*O taină*). Asta nicidecum, căci Lucie vede idila ca înfruntare de orgolii - din care al ei trebuie să triumfe absolut. Toată lumea știe însă că viața și soarta sunt glumețe și că fac șotii de ironie, plătindu-ți cu ce ți-e mai drag și cu ce nu te-aștepți. O pățește și Lucica, deși ea ține totul în taină: ”Ce mult mă bucur eu că nu-ți dai seamă,/ Că te iubesc adînc ca o femeie,/ Eu amazoană fără dor și teamă,/ Ce-ți sunt o taină-nchisă fără cheie” etc. (*Și tu nu știi*). Poate-ar face ceva, poate s-ar deda la unele, dar n-o lasă trufia, așa că le retează scurt: ”Ce spui și cine ești mata,/ Ce-n mine cauți să plivești?/ Ce vrei în suflet să-mi strivești?/ Eu nu cer ca să fiu a ta.// Nu tremur și nu-ți stau plăpîndă/ În cale. Nu mă judeca./ Așa cum ești îmi poți pleca./ Zadarnic azi îmi stai la pîndă” etc. (*Aceluiaș om*). E și exigentă inuman, căci nu vrea să jertfească oricui, ci numai și numai cuiva care-ar putea fi ”preot al iubirii sfinte”; dar așa ceva, desigur, nu (se) găsește, chiar dacă e păcălită o dată: ”Făptura unui vis iubisem în tine, dar pe tine nu./ Un vis ce lumea mi-l zdrobise, ce l-ai sdrobit doar iarăși tu./ Credeam că poate fi pe lume un preot al iubirii sfinte!/ Ca să-i închin pornirea vieței și ruga inimei fierbinte” etc. (*Mărturisire*). Cu toate astea, o tentație de păcat fugar tot există și la Lucica, măcar ca răsplată pentru retorica de dulcețuri: ”Ce-aș face dacă mi-ai vorbi în șoapte:/ Cuvintele de-or-și-cine prostituate,/ Cu glasul stins, făgăduindu-mi … toate!/ Te-aș nimici, dar aș dormi o noapte” (*O noapte*). Merită, deși cele cu Lucica sunt, după cum se vede, nopți scumpe, letale, petrecute cu o *mantis religiosa*. Altminteri, nu-i de mirare că Lucica ar mai trage, oricît de amazoană, și

BDD-A21826 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:00:58 UTC)

cîte un chef amoros, întrucît profesiunea ei radicală e dragostea de viață și de toate ale ei: ”Nu-i vina mea dacă trăiesc/ Și-mi place viața cum ar fi ea.” etc. (*Iubesc viața*). E mîndră peste măsură, mereu cu teama că-i pătează cineva blazonul imperial al inaccesibilității, dar altfel e fată cu inima bună. Și cred că doar se închipuia printre cei care ”nu simțim”, deoarece dă mereu dovezi de vibrație (psihologică măcar). Manifestul ”insensibilității” e, pe fond, destul de trist, oricît de fatalissimă se știe Lucica: ”Noi care nu simțim n-avem plăcere,/ Și nu vrem milă, și n-avem crezare,/ Noi trecem, care de război, spre zare,/ Ducînd cu ele moarte și tăcere” (*Noi care nu simțim*). E o ecuație corectă; Lucica știe prețul frigidității din orgoliu.

Cînd iese din complexul trufiei cu dispunere spre amor, Lucica scrie cam de toate și-n destul de multe feluri. Poate face sămănătorisme de romanță (sau romanțe de sămănătorism) ca oricine: ”E iarn'afară, stau la tors/ Și focul îl ascult,/ Mă fură gînduri de demult,/ Tu nu te-ai mai întors” etc. (*La furcă*). Poate scrie și ”regale” pentru Carol II, pe care-l beatifică fără milă: ”Un Rege-avem și nu-i cunoaștem plînsul./ O Inimă în pieptul Lui nu bate?/ Doar nici nu știm în ce dureri se sbate…/ N-ați înțeles că om e doar și dînsul?” etc. (*Un tînăr domn*). Combate tare și contra comunismului din Rusia: ”Minciună ispășită de milioane/ De oameni înjunghiați pentru sclăvie./ E ăsta adevărul ce-o să vie?/ Asta-i minunea dată de icoane?// Pămînt furat: popor dus ca o turmă,/ Acestea-s bogățiile-așteptate?/ Acesta e fiorul de dreptate,/ Care v-a dus spre somnul cel din urmă?” etc. (*Umbra roșie*). Și mai tare combate pentru România (e cu Goga și mai că vociferează ca el), voind luptă pînă la capăt (poezia a circulat și printre soldații de pe front, după semnarea armistițiului însă): ”Noi vrem război, de-o fi să dăm tot ce iubim!/ Și dacă astăzi visul ce se curmă,/ O, suferință, va fi cel din urmă,/ Cu țara noastră să ne prăpădim!” etc. (*Jertfa cea din urmă*). Poate da, fără să vrea probabil, și peste oarece expresionism: ”Prin geam un cer mîncat de rîie,/ Ce-așteaptă rănile să-și lingă” etc. (*Unui om*). Îi place să fie – chiar prea des – și cugetătoare, făcînd mereu gnomisme (avea dreptate Comarnescu): ”Nu lăsa soartei tot. Ești om, decide/ Pe ce drum vei călca. Iar cînd să pleci,/ Un șarpe dacă trece pe poteci,/ Ucide! ” (*Sfat*). Dar poate face și kavafiene (numai că nu s-a ținut de ele): ”Bosforul geme căci încătușatu-i,/ Perdut Bizanțu'mpărătesc visează./ Ca și-n povești din valuri aruncatu-i/ Măreț odor ce-n noapte scînteiază!// E pace. Răzbunarea doar e trează./ Au cine-ascultă-n liniște de sfatu-i?/ Furtuni îndepărtate luminează/ Iar Bazileus tremură-n palatu-i.// Îngenuncheat în lumea lui de statui/ Și chinuit de dragoste-aiurează:/ Teofano nu l-a chemat la patu-i!// Încet un gînd în mintea lui se-așează:/ De ce simțit-a ieri în sărutatu-i/ Pecetluirea morții ce veghează?” (*Teofano*). În vreme ce acul psihologiei e agitat doar de mîndrie (dar violent agitat), cel tematic merge, imprevizibil, în toate părțile. Dar Lucica ar fi putut fi poetă cu oarece perseverență. Se cade însă să pretindem consecvență și perseverență unei prințese?!

BDD-A21826 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 01:00:58 UTC)